

Glas Slavonije, 18. travnja 2002.

RAZGOVOR: PETER SEMNEBY, VELEPOSLANIK I VODITELJ MISIJE OEES-a U HRVATSKOJ

Od OEES-a Hrvatska može dobiti mnogo više

OEES i u budućnosti na ovome području može odigrati vrlo korisnu ulogu. Pri tome mislim na napore i želje Hrvatske u svezi s integracijom u Europsku uniju - kaže voditelj Misije OEES-a

Razgovarao: Svetozar SARKANJAC

Novi voditelj Misije OEES-a u Hrvatskoj 43-godišnji je švedski diplomat, veleposlanik Peter Semneby, koji je svoju diplomatsku karijeru započeo nakon školovanja na uglednim sveučilištima Uppsala u Stockholmu i americkom Harvardu. Obnašao je odgovorne dužnosti u švedskim diplomatskim predstavništvima u Moskvi, Lenjingradu, Vilnusu, Kijevu i Bonnu, a u Hrvatsku je došao nakon uspješno završene Misije OEES-a u Latviji, gdje je bio voditelj Misije.

- **Upravo zbog činjenice da je pod njegovim vodstvom uspješno završena Misija OEES-a u Latviji, veleposlanika Semnebyja najprije smo pitali je li i u Hrvatsku došao s istim zadatkom: da ovdajšnju Misiju OEES-a privede završetku?**

- Iako sam kratko u Hrvatskoj, već mi je više puta upućeno takvo pitanje. Stoga ponavljam: nije najvažnije pitanje trajanja mandata OEES-a na ovom području, to više jer su sve misije OEES-a po svojoj prirodi - privremene. Mnogo je važnije koncentrirati se na zadatke i pitanja koja još uvijek nisu riješena. K tome, OEES i u budućnosti na ovome području može odigrati vrlo korisnu ulogu. Pri tome mislim na napore i želje Hrvatske u svezi s integracijom u Europsku uniju. Jer, riječ je o gotovo istovjetnim pitanjima kako mandata naše Misije, tako i prioriteta koji stoje u okviru sporazuma o stabilnosti i pridruživanju Hrvatske Europskoj uniji. Stoga se nadamo da bi osim humanitarnog aspekta naše Misije, Hrvatskoj mogli pružiti i potporu u ispunjavanju uvjeta koji su nužni za postajanjem članice Europske unije. Time Hrvatska od Misije OEES-a može dobiti mnogo više.

- **U vašim susretima s predsjednikom Mesicem, dužnosnicima Sabora i Vlade istaknuli ste da je jedan od glavnih neriješenih zadataka - povratak izbjeglica. Koje preduvjete Hrvatska treba ispuniti da bi taj zadatak bio ostvaren?**

- Ovo pitanje uključuje nekoliko aspekata, a jedan je od prvih pitanje povrata imovine. Program koji je u ovom smislu za ovu godinu usvojila Vlada RH je dobar, ali postoje određeni principi. Konkretno, potrebno je da se isti uvjeti koriste u ovom pitanju kako u područjima od posebne državne skrbi, tako i izvan tih područja. Drugi aspekt po važnosti je obnova, a treće je vrlo komplicirano pitanje, odnosno aspekt kategorije stanarskih prava. Pri tome je važno osigurati takvo stanje da oni koji su otišli zbog rata ne budu u nezavidnoj situaciji u odnosu prema onima koji su ostali. Drugim riječima, potrebno je iznaci rješenja kako bi se ti ljudi kompenzirali.

Istovremeno, potrebno je iznaci i primijeniti zajednicke principe u svim zemljama ove regije, jer ono što se događa u Hrvatskoj trebalo bi se u smislu povratka izbjeglih svojoj kući dogodati i u susjednim zemljama. Jer, pitanje kvalitetnog povratka svih svojoj kući pitanje je višestranog povratka i u tom procesu moraju sudjelovati sve države ove regije, a ne samo Hrvatska.

- **U jednoj od izjava izrazili ste očekivanje kako će nakon šest mjeseci stalno vijeće OESS-a ponovno razmotriti ostvareni napredak u Hrvatskoj. Što se realno može očekivati nakon šest mjeseci?**

- Izvješće o napretku u ostvarivanju obveza dajemo u svibnju, te ponovno krajem ove godine. Sada je prerano govoriti o tome što će biti u tom izvješću. No, nema nikakve sumnje da je u nekoliko područja došlo do napretka i jednako je tako razvidno da je fokus Vlade RH pojačan u odnosu prema onim pitanjima koja su također relevantna za mandat OESS-a. To je zapravo pitanje povratka u duhu sporazuma o stabilnosti i pridruživanju. Pri tome želim reci kako je važno da se izrecene dobre namjere i ostvare. Odnosno da iza namjera dolaze aktivnosti, da se namjera konkretizira. Nadalje, u vrlo kratkom vremenu, za nekoliko mjeseci, očekujemo i rješavanje pitanja vezanih uz donošenje ustavnog zakona o nacionalnim manjinama.

- **Imate li konkretne sugestije na sadržaj ustavnog zakona?**

- Iznad svega je važno da nacionalne manjine dožive taj zakon kao legitiman i koristan. I stoga je iznimno važno da predstavnici nacionalnih manjina rade i sudjeluju na pripremi i donošenju tog zakona koji će se ticati njih samih.

- **Posljednjih dana u hrvatskoj je javnosti ponovo aktualizirano pitanje obrazovanja pripadnika nacionalnih manjina. Nedavno ste s hrvatskim ministrom prosvjete razgovarali o odluci Vlade o skorom završetku moratorija na području Podunavlja u svezi sa sadržajem nastave povijesti. Kakav je Vaš stav o tome, koliko ste uopće upoznati s tim?**

- Svaki moratorij kao takav je privremena mjera i uklanjanje ovoga moratorija zapravo treba predstavljati znak smanjivanja tenzija. Što se pak tiče obrazovanja djece u Podunavlju, naravno da se radi o pravu koje je navedeno u svim međunarodnim konvencijama o obrazovanju nacionalnih manjina. Dakle, nacionalne manjine imaju se pravo opredijeliti za obrazovanje na svom vlastitom jeziku. Međutim, potrebno je svakako stvoriti preduvjete u kojima se to paralelno obrazovanje na jezicima nacionalne manjine ne bi shvatilo i ne bi predstavljalo znak njihova izolacijskog položaja.

- **Postoje mišljenja da takav pristup vodi getoizaciji pripadnika nacionalne manjine.**

- Upravo je to iznimno važno. Valja stvoriti uvjete pri kojima paralelno obrazovanje neće predstavljati izolaciju i odvajanje jedne zajednice od druge. Posebice je važno naglasiti značaj toga na jednom području koje je istraumatizirano naslijedom rata kao što je područje Podunavlja. Stoga je iznimno važno stvoriti i odrediti određene mjere koje će promovirati integraciju, a ne getoizaciju i izolaciju. U tom kontekstu treba stvoriti preduvjete u kojima će se mladi ljudi naci zajedno i u kojima će se razvijati određeno poštovanje jednih prema drugima. U tom duhu OESS provodi

brojne svoje aktivnosti diljem RH, a posebice na ovome području. Jedna od takvih aktivnosti objedinjena je u udruzi Proni.

Skandinavski primjer za Hrvatsku

- **Dolazite iz Švedske, zemlje koja je sa susjednom Finskom uzorno riješila upravo pitanje prava nacionalnih manjina. Što je bit tog primjera i kako taj model funkcionira u praksi?**

Doista, primjer Finske je vrlo dobar primjer i Finska je uspješna u tome segmentu upravo zbog odnosa većinskog stanovništva, ali i odnosa same manjine prema većinskom stanovništvu i državi u kojoj živi. Odnosno, kako manjina doživljava i većinsko stanovništvo i državu u kojoj se nalazi. Najjednostavnije receno: potreban je obostrani napor kako bi stvari funkcionirale. Švedani se nalaze u Finskoj kao nacionalna manjina. Oni i te kako njeguju vlastiti nacionalni identitet. Tamošnji Švedani bez ikakvih problema govore jezikom kao i ja, pjevaju iste švedske pjesme i njeguju švedsku kulturnu baštinu. Istovremeno, oni imaju razvijen osjećaj državljanstva i pripadnosti u prvom redu državi Finskoj, a onda se prema etničkom opredjeljenju doživljavaju i izjašnjavaju kao Švedani. Činjenica da se oni izjašnjavaju i u prvom redu doživljavaju kao građani Finske nikako ne znači da su se ti ljudi odrekli svog kulturnog identiteta i svog kulturološkog naslijeđa.